

СТВОРЕННЯ КАФЕДРИ КРАЇНОЗНАВСТВА ТА ТУРИЗМУ

Йшов 1990 рік. І в суспільстві, і в державі розгорталися процеси, які (що згодом стало ясно) були незворотніми. Суспільство все більш вільно дихало і думало, а радянська держава все більш розвалювалась. Перед Україною відкривалася перспектива отримання незалежності. Було цілком ясно, що древня наука-географія теж потребує оновлення. Особливо той її сегмент, який пов'язаний з підготовкою кадрів. Учбові плани основа яких в природничій частині була закладена ще з часів Ріхтгофена, а в суспільно-економічній – з часів Баранського потребували впровадження напрацьованих за 20-те століття нових положень і ідей. Активізація розвитку ринкового господарства країн, які от-от мали отримати приставку пост(постсоціалістичні) ставила актуальною необхідність підготовки кадрів за новими спеціалізаціями і напрямками в яких раніше (в умовах союзної республіки) не було потреби. Думки науковців факультету сходилися на тому, що потрібна підготовка спеціалістів з географії України, екології, організації туризму та країнознавства зарубіжних країн. Згодом стало зрозуміло що в географії потрібні також спеціалісти з дистанційних методів дослідження, землевпорядкування і земельного кадастру, соціальної географії, політичної географії тощо, але це прийшло пізніше.

14.06.1990 р. Вчена рада Київського (ще державного) університету поруч з іншими створила **кафедру країнознавства і туризму** на географічному факультеті. (див. рис.1 наказ №454-32 від 14.06.90 р.). Звернемо увагу на те що, «отцями - засновниками» кафедри були Л.В.Губерський (на той час в.о. ректора) та П.Г.Шищенко (тоді - проректор). Звичайно, при створенні кафедри не обійшлося без боротьби думок, адже в Україні на той час не було досвіду підготовки кадрів в цих царинах. Ми використали відомості про програми підготовки подібних фахівців в університетах Європи і столичних університетах Союзу. Автор цих строчок вдячний і С.Б.Лаврову (С.Петербург, тоді ще Ленінград) і М.В.Алісову (Москва), які підтримали ідею проекту не тільки морально, але й добрими порадами. Російські колеги, правда, висловлювали сумнів, чи вдасться поєднати підготовку туристів і країнознавців, але згодом на відповідних кафедрах і в Москві і в Петербурзі було застосовано те ж саме поєднання напрямків спеціалізації. Вважаю за доцільне навести деякі строчки чорновика листа М.В.Алісову, що стосується подій того часу. Рис. 2. Зрештою, розпочалася робота. 1) Кафедрі були передані вже існуючі академічні групи з краєзнавства та туризму, а на перший курс набрано 12 перших країнознавців (спеціалізація 01.18.06- економічна і соціальна географія зарубіжних країн) та 18 майбутніх фахівців з туризму

(спеціалізація 01.18.19 – краєзнавство та туризм), які згодом стали отримувати спеціальність «менеджер туризму».

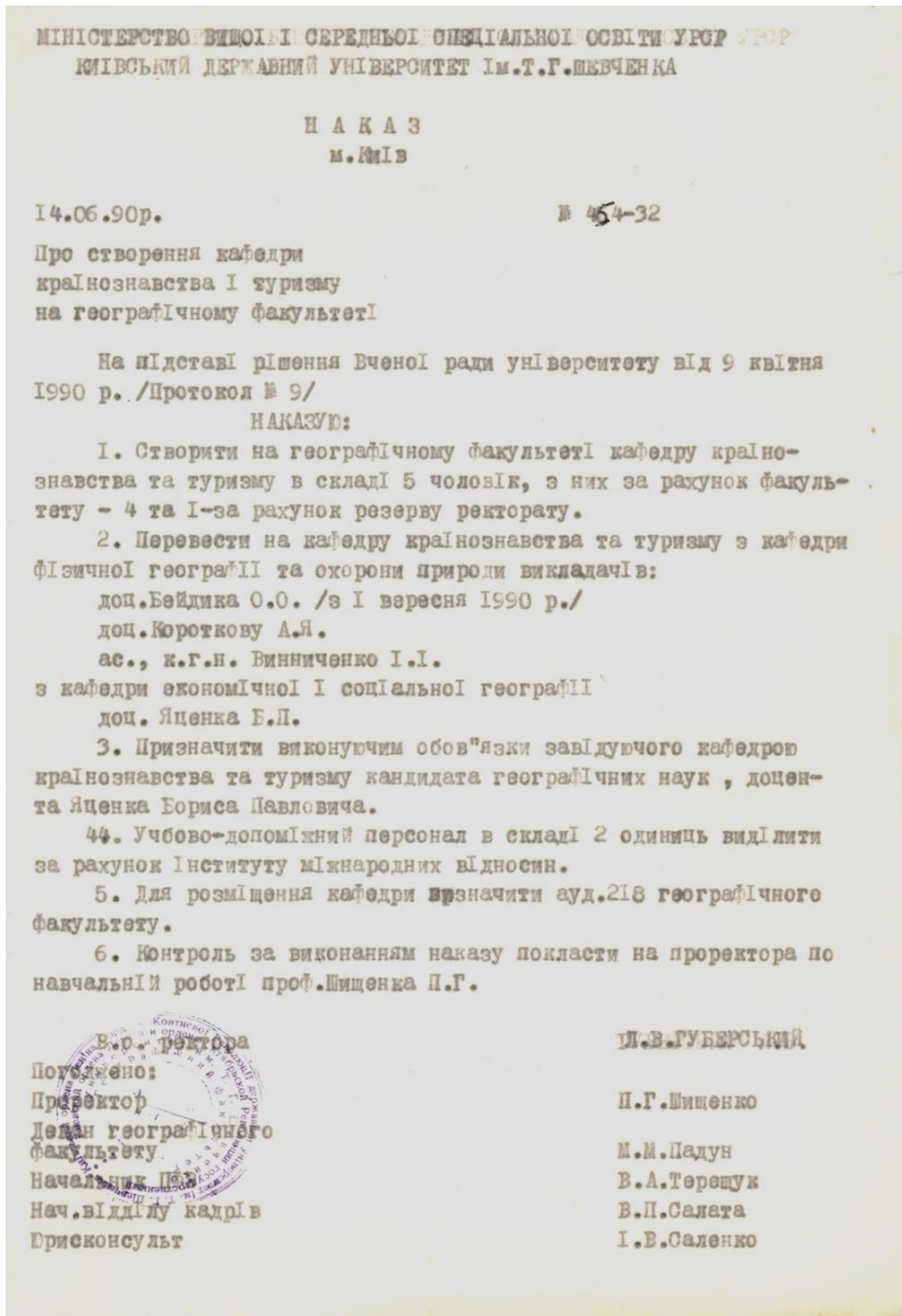

Рис. 1. Наказ №454-32 від 14.06.90 р.

Фрагмент листа Б.П. Яценка, Н.В. Алісову – зав.кафедри економ. географії зарубіжних країн МДУ

Уважаемый Николай Васильевич!

Извините, что несколько задержался с письмом.

1. Посылаю Вам экземпляр расширенного варианта программы (Мова йде про програму курсу «географія світового господарства» який якраз (вперше!) був впроваджений як нормативний на географічних факультетах всіх університетів СРСР).

Этот текст подан в наше университетское издательство. Однако, не совсем ясно выйдет ли публикация в этом году. Если Вы считаете, что что-то нуждается в серьезной правке, то у нас, по-видимому будет время для исправлений. Думаю, что по публикации этот вариант программы можно использовать как своеобразную методичку для тех, кто будет читать курс впервые.

2. Становится все более очевидным, что нужен новый учебник.

3. Еще одно дело в котором надеюсь на Ваш добрый совет. Речь идет о группах, которые можно было бы специализировать по экономической географии зарубежных стран. По замыслу, студенты этих групп: А. Минимально. Получают усиленную языковую подготовку /до 600 час./ . Слушают небольшой набор спецдисциплин, например, курсы «международные экономические отношения», «основы маркетинга», «политическая география». Пишут курсовые и дипломные работы по зарубежной тематике используя первоисточники на иностранных языках. Б. Максимально. Если бы осуществилась возможность создания новой кафедры /например краеведения и эконом. географии зарубежных стран/, то при условии специализации начиная с I курса в пределах существующего учебного плана геофака КГУ можно было бы выкроить до 800 часов на иностранные языки не ломая структуры учебного процесса. Из них до 500 часов языка можно дать на первых двух курсах.

Характер специализации и облик учебного плана вытекают из потребностей возможного рынка сбыта специалистов. В условиях перестройки внешнеэкономической деятельности в нашей стране республиканские рынки в области деятельности АПК, туризма, местных промыслов, культурного обмена и выставок получили право выхода на внешние рынки. По первым двум позициям /да и другим, где важен экологический и природопользовательный подход/ географ – зарубежник, послушав несколько дополнительных спецкурсов окажется подготовленным лучше, чем экономист – международник, особенно в области маркетинга, организации и эксплуатации совместных предприятий. Это, возможно, и есть та «экологическая ниша» для кафедр экономической географии зарубежных стран, которой нам не хватало! «Подстраховочный» вариант для выпускников – преподавание в техникумах и старших классах США.

Если эта идея кажется интересной, то хотелось бы услышать Ваше /или Вашей кафедры/ мнение. Хотелось бы надеяться, что эта идея окажется плодотворной. А если бы она пришла в Киев «сверху», то было бы и совсем хорошо. В первых числах июня на ученом совете КГУ географический факультет выступает с предложением о создании новых кафедр экологии /общеевропейской/ и краеведения / в рамках которой возможна и специализация по экономической географии зарубежных стран/. Пистун Н.Д. еще предлагал кафедру географии Украины.

С уважением
май 1990 г.

Яценко Б.П.

Через 20 років кафедра стала найбільшою на факультеті, контингент студентів вже перевищує 400 чоловік, тут навчається також найбільша на факультеті кількість студентів магістерських програм. 2) Першими викладачами стали доц. Б.П.Яценко – зав.кафедрою, доц. А.Я.Короткова, доц. О.О.Бейдик, к.г.н. ас., І.І.Винниченко; сумісники – к.г.н., О.О.Любіцева (нині завідувач кафедри), к.філос.н., В.К.Федорченко (пізніше – ректор Інституту туризму економіки і права); інженери – Л.О.Варганова та В.Іваненко. Нині контингент викладачів майже потроївся, працює 6 докторів наук (4 штатні і 2 сумісники), всі інші штатні викладачі – кандидати наук. 3) Перші учбові плани були сформовані виходячи із тих учбово-методичних можливостей, які мали фахівці кафедри та викладачі інших кафедр факультету.

Табл.1 Перелік спецкурсів кафедри на початку 90-х, 20 ст.

Краєзнавство і туризм 01.18.19	Економічна і соціальна географія зарубіжних країн 01.18.06
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методика польових географічних досліджень 2. Системи розселення 3. Основи наукових досліджень 4. Розміщення продуктивних сил 5. Методи країнознавчих досліджень 6. Географія сфери послуг 7. Основи екології
<ol style="list-style-type: none"> 8. Історія УРСР 9. Основи екскурсознавства 10. Геосистеми (природні) 11. Історія літератури і мистецтва УРСР 12. Основи туризму 13. Економіка туризму 14. Рекреаційна географія 15. Прикладна фіз.географія 16. Пам'ятки історії і культури УРСР 17. Географія туризму 18. Етногеографія 19. Основи краєзнавства 	<ol style="list-style-type: none"> 8. Основи теорії економічної географії 9. Оцінка природних умов і ресурсів 10. Математичні методи в економічній географії. 11. Економічна картографія 12. Спецкурси по ТПС а) системи НДКР і наукомістких виробництв б) АПК в) системи менеджменту 13. Спецкурси по країнам 14. Міжнародний поділ праці 15. Географія міжнародних економічних відносин 16. Політична географія 17. Основи міжнародного маркетингу

В першому десятилітті 21 ст. колектив фахівців своїми силами виконує понад 30 нормативних курсів та спецкурсів з спеціальності «туризмознавство» і понад 20 – з країнознавства. Всі вони розроблені або модернізовані за часи існування кафедри.